

В.І. Хорунжий

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

Робочий альбом-посібник
4 клас

До підручника Н.В. Котелянець, О.В. Агєєвої

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
комісією з дисциплін художньо-естетичного циклу
Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України

® ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 371.381(075.1)
ББК 74.263я71
Х 79

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної освіти ТНПУ ім. В. Гнатюка
Туранов Ю.О.
вчитель трудового навчання Тернопільської загальноосвітньої школи № 23
Дзядик Я.В.

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
комісією з дисциплін художньо-естетичного циклу
Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України
(лист №14.1/12-Г.964 від 30.07.2015 р.)

Хорунжий В.І.

Х 79 Трудове навчання : 4 клас : робочий альбом-посібник : до підручника Н.В. Котелянець,
О.В. Агеєвої / В.І. Хорунжий. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2015. — 48 с.

ISBN 978-966-10-4243-7

Робочий альбом-посібник укладено відповідно до чинної навчальної програми Міністерства освіти і науки України, Державного стандарту початкової загальної освіти та підручника з трудового навчання для 4 класу (автори: Н.В. Котелянець, О.В. Агеєва). Альбом містить творчі завдання з трудового навчання, зразки виробів та схеми їх виконання, які учні мають виготовити на уроці. Запропонований матеріал дає змогу урізноманітнити процес навчання та унаочнити етапи виконання завдань.

Альбом-посібник призначений для організації роботи учнів 4-х класів загальноосвітніх шкіл на уроках трудового навчання, учителів початкових класів, студентів вищих педагогічних навчальних закладів, батьків.

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва*

**УДК 371.381(075.1)
ББК 74.263я71**

ISBN 978-966-10-4243-7

© Хорунжий В.І., 2015
© Навчальна книга – Богдан, 2015

*Навчальне видання
ХОРУНЖИЙ Володимир Іванович*

**ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ
РОБОЧИЙ АЛЬБОМ-ПОСІБНИК
4 КЛАС**

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Донара Пендзей*
Верстка і обкладинка *Євгенія Рудюк*
Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 15.06.2015. Формат 60х84/8.
Папір офсетний.
Гарнітура Прагматика. Умовн. друк. арк. 7,44.
Умовн. фарбо-відб. 29,76.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а,
м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-19-66; 52-05-48
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Організація робочого місця

- Ретельно підготуй своє робоче місце.
- Розклади необхідні матеріали та інструменти так, щоб тобі було зручно працювати.
- Під час роботи дотримуйся правил безпечного користування матеріалами та інструментами.
- Завершивши роботу, прибери своє робоче місце.

Правила користування ножицями

- Користуйся ножицями лише із заокругленими кінцями.
- Клади їх так, щоб вони не виступали за край робочого столу.
- Під час роботи не розмахуй ножицями і не ходи з ними.
- Передавай ножиці тільки закритими кільцями вперед.

Правила користування шилом

- Проколюй предмет на спеціальній підкладці (дерев'яній чи гумовій).
- Не проколюй шилом твердих предметів з гладенькою поверхнею (пересохлі жолуді, шишки, горіхові шкаралупки, каштани тощо).
- Не користуйся шилом не за призначенням.

Правила роботи з дротом

- Дріт під час відрізування тримай від очей на відстані 30–35 см.
- Відрізаючи частину дроту, вільний його кінець спрямовуй вниз, до підлоги.
- Відріжай дріт гострозубцями, а не відламай руками, щоб не поранитися.
- Перш ніж з'єднувати дротом цупкі матеріали або предмети округлих форм, спочатку зроби в них отвори шилом.

Правила роботи з голками

- Не залишай голку без нитки.
- Не бери голку до рота.
- Під час шиття користуйся наперстком.
- Завершивши роботу, увіткни голку в спеціальний гольник.

КОНСТРУЮЄМО ІГРАШКИ І МОДЕЛІ З РУХОМИМИ ДЕТАЛЯМИ

Про конструювання з картону і паперу іграшок та моделей з рухомими деталями прочитай на с. 8 підручника.

Подивіться. Чи знайомі
Вам ці іграшки рухомі?
Вони й справді, мов живі,
Роблять рухи ділові.
Пташка жваво і охоче
Легко крильцями тріпоче.
Зайчик ніжками завзято
Посуває самоката.
А у кролика турбота —
Моркву всунути до рота...
Ось і стали вам відомі
Наші іграшки рухомі.
Залишається надалі
Вам назвати механізм
Той, що рухає деталі
Вправо, вліво, вгору, вниз.
Механізм цей, скажемо,
Називають важелем.

І. Дубинський

Який основний механізм застосовується в рухомій іграшці?

Яке призначення важеля?

Назви приклади застосування важеля в побутовій техніці.

ВИГОТОВЛЯЄМО ІГРАШКУ-ДЕРГУНЧИКА «ВЕДМЕЖА»

Інструменти та матеріали

1. Картон кольоровий
2. Дріт
3. Нитки
4. Олівець
5. Ножиці
6. Шило
7. Голка
8. Фломастери

ВЕДМІДЬ

Буркотливий, вайлуватий
ходить лісом дід кудлатий.
Одягнеться в кожушину,
мед шукає і ожину.
Літом любить полювати,
взимку — у барлозі спати.
Як зачує він весну,
прокидається од сну.

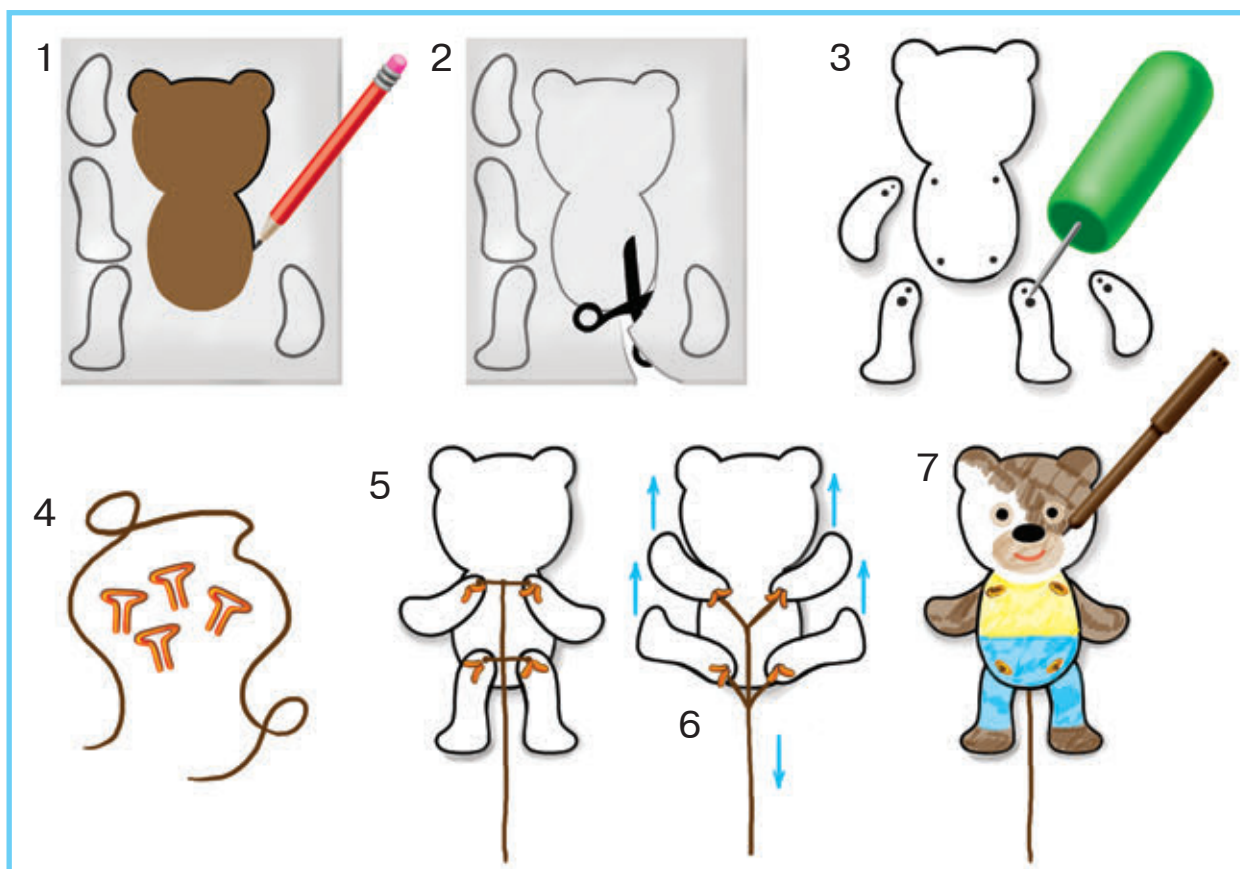
В. Гринько

ВІДГАДАЙ ЗАГАДКУ

Влітку наїдається,
а взимку висипляється.

Використовуючи шаблони деталей (див. додаток), виготов іграшку-дергунчика «Ведмежа».

Підготуй шаблони і кольоровий картон. Розміть деталі іграшки (1) і виріж (2). Шилом проколи отвори у визначених місцях (3). Виготов 4 дротяні заклепки (4). Приєднай лапи ведмежати до тулуба, зв'язавши їх ниткою (5). Випробуй рухливість іграшки, смикнувши за кінець нитки (6). Розмалюй дергунчика фломастерами (7).

КОНСТРУЄМО ІГРАШКУ «КОВАЛІ»

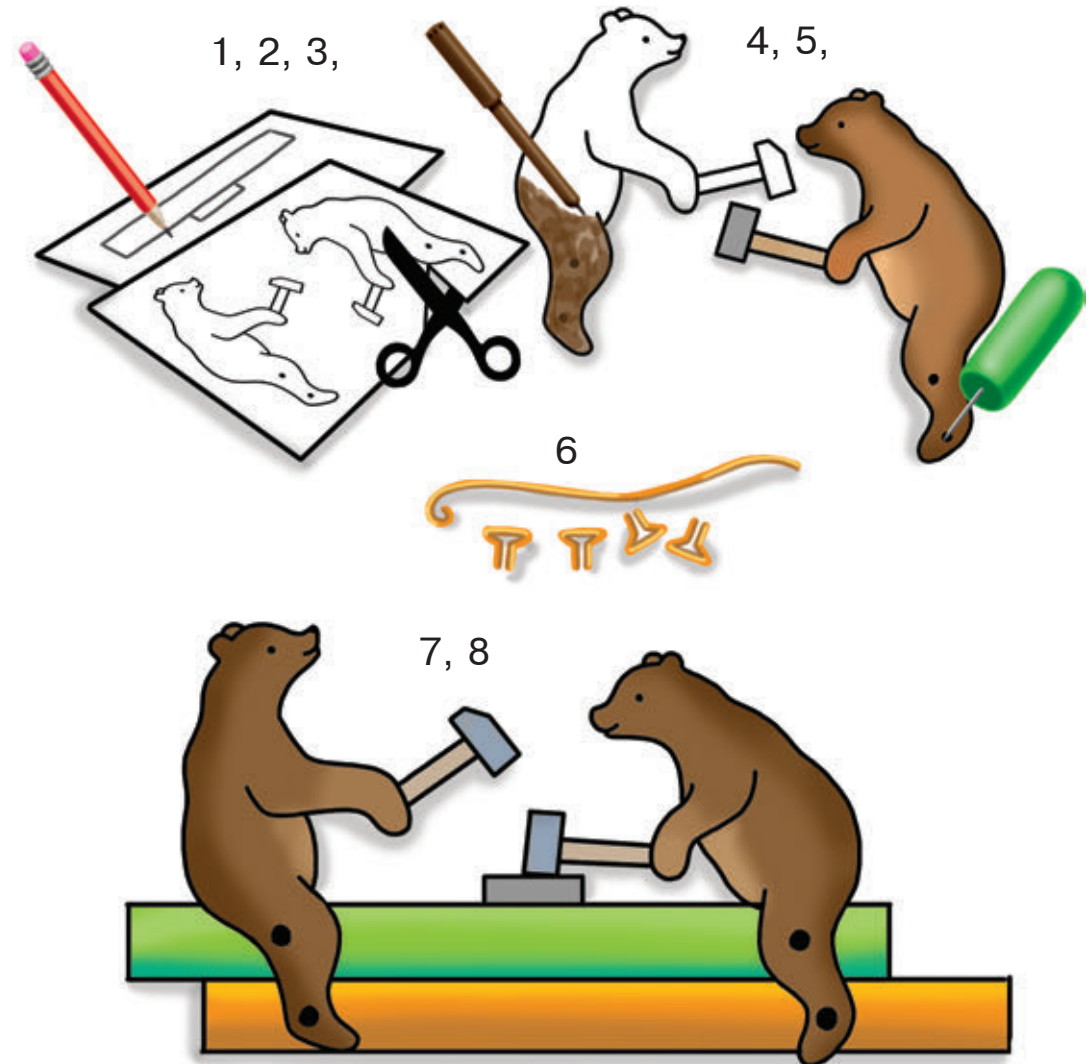
Інструменти та матеріали

1. Картон кольоровий
2. Дріт
3. Олівець
4. Ножиці
5. Шило
6. Фломастери
7. Шаблони

Пронумеруй послідовність дій

- Проколи отвори у визначених місцях
- Підбери матеріал та шаблони
- Випробуй іграшку
- Розмалюй фломастерами ведмежат
- Виготов дротяні заклепки
- Розміть деталі іграшки
- Збери іграшку
- Виріж деталі іграшки

Розглянь послідовність виготовлення рухомої іграшки і пронумеруй. Визнач вісь обертання важеля та його плече. Виготов іграшку «Ковалі», користуючись шаблонами (див. додаток).

ЗНАЙОМИМОСЬ ІЗ СЮЖЕТНОЮ ВИТИНАНКОЮ

ВИТИНАНКИ У ІВАНКИ

У маленької Іванки
Дивовижні витинанки:
І рослинки, і тваринки,
І мережані сніжинки.
Запитали у Іванки:
— Як зробити витинанки?
— Це не складно. Варто, діти,
Дуже-дуже захотіти:
Ножиці, папір узяти,
Все, що любиш, витинати.

Л. Вознюк

Про мистецтво сюжетної витинанки та її особливості в різних регіонах України прочитай на с. 15 підручника.

Які елементи сільської хати в Україні прикрашали витинанками?

Який тип розташування витинанок властивий для Подніпров'я?

Для Поділля?

Для Прикарпаття?